
[2023-17-RE](#)

Causa 2023-17-RE

(Felisberto Da Graça c/ Govern d'Andorra)

Número de registre 147-2023. Recurs d'empara

Aute del 17 d'abril del 2023

BOPA núm. 53, del 26 d'abril del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de març del 2023, per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 3 de març del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que retrotregui el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 15 d'octubre del 2021, la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va presentar una demanda contra la resolució del 15 de setembre del 2021 del Govern en què es desestimava la seva acció de responsabilitat administrativa per la vulneració dels drets relatius a la seva condició de víctima de violència de gènere.

1.2. El 10 de maig del 2022, la Secció de Contenciós-Administratiu 1 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquesta demanda.

1.3. La representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 3 de març del 2023, la Sala Administrativa va dictar una sentència que desestimava aquest recurs i confirmava la decisió de la primera instància en els seus propis termes.

1.4. El 28 de març del 2023, la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 3 de març del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent en empara considera que la sentència impugnada de la Sala Administrativa vulnera els seus drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa.

- En primer terme, al·lega que la sentència impugnada vulnera els drets esmentats quan refusa la seva demanda de responsabilitat patrimonial, fonamentant-se en què ella hauria consentit el contingut de les resolucions administratives del 22 de gener i del 13 de maig del 2020, les quals van resoldre sobre la concessió dels ajuts que li corresponien, d'acord amb el Reglament de les prestacions econòmiques de Serveis Socials i Socio-sanitaris.

Considera que l'acció de responsabilitat patrimonial no es fonamentava estrictament en la resolució del Govern del 13 de maig del 2020, i com que no es basava solament en un acte, la jurisdicció ordinària no ha valorat adequadament els mitjans probatoris aportats per ella i ha entès erròniament que havia consentit els actes de l'Administració.

- En segon terme, afirma que no ha incorregut en la contradicció que denuncia la Sala Administrativa, consistent en reclamar l'import d'unes noves despeses produïdes després de les resolucions administratives impugnades i basar la reclamació en aquestes darreres. Insisteix que no va fonamentar la seva demanda de responsabilitat patrimonial en les resolucions del Govern del 22 de gener i del 13 de maig del 2020, sinó que la demanda es fonamentava en la vulneració de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per l'erradicació de la violència de gènere. I sobre la base d'aquesta Llei s'havia d'haver aconseguit una protecció integral, que en aquest cas concret no va tenir lloc.

- En tercer terme, sosté que la sentència recorreguda infringeix l'article 10 de la Constitució, perquè no s'ha fonamentat, ni motivat degudament, atès que no s'han valorat les seves al·legacions i no s'ha justificat el per què no concorre el requisit de l'article 59.3 del Decret legislatiu del 3 de juliol del 2019, de publicació del text refós del Codi de l'Administració. Insisteix de nou en què no s'han pres en consideració els fonaments de dret relatius al fons adduïts per ella.

- I, en darrer terme, la Sala Administrativa assevera que l'emissió del dictamen pericial psiquiàtric s'havia d'haver demanat en el marc del procediment on hauria de produir els seus efectes i considera que aquesta afirmació no és certa. Assenyala que les errades del primer informe justificaven que s'hagués de sol·licitar un segon informe i que en les Diligències Prèvies 1000367/2018 havia demanat l'exempció del pagament de l'informe pericial, però li va ser refusada i

per això ho va demanar com a petició d'ajuda econòmica a l'Administració. I davant d'aquestes al·legacions, la Sala Administrativa no en fa cap referència, de manera que infringeix el dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució).

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que retrotregui el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Administrativa refereix que la sentència de la primera instància ja exposava que les resolucions administratives del 22 de gener i del 13 de maig del 2020 no van ser impugnades per la recurrent. Argumenta doncs (fonament de dret segon) que la reclamació (folis 15 i següents de les actuacions) es basa en les resolucions referides i cita, literalment, que el trencament de la igualtat davant la llei i el funcionament en condicions il·legals per part del Govern deriva d'una resolució del 13 de maig del 2020.

- Així, sosté que si la recurrent va consentir el contingut de les resolucions indicades, ara no pot, des de la perspectiva de la responsabilitat patrimonial, reproduir de nou la discussió.

- Seguidament, exposa que és contradictori reclamar l'import d'unes noves despeses produïdes després de la data de les resolucions administratives sobre la base de les quals fonamenta el contingut de la seva reclamació.

- Afegeix que ni existiria una falta de servei (article 59.1 del Codi de l'Administració), ja que no ha existit un funcionament dels serveis en condicions il·legals o tècnicament defectuosos. Des d'aquest punt de vista l'Administració no pot donar resposta a allò que no se li ha demanat. En tot cas, la denegació de les noves prestacions podria motivar la interposició dels recursos pertinents, però no una reclamació de responsabilitat patrimonial.

- I, finalment, exposa que la recurrent va demanar l'informe pericial pel seu compte, i no en el marc del procediment que corresponia, per la qual cosa tampoc es pot apreciar cap falta de servei que fonamenti una demanda de responsabilitat patrimonial.

- Per aquests motius, desestima el recurs d'apel·lació de la recurrent.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Aquest recurs d'empara al·lega la vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa i a la manca de motivació de la sentència del 3 de març del 2023, dictada per la Sala Administrativa.

Les al·legacions en què la recurrent fonamenta el seu recurs d'empara es destinen a combatre l'apreciació de les proves portada a terme per la Sala Administrativa, és a dir, la incursió en errades per l'òrgan judicial respecte de les contradiccions de la recurrent, la manca de resposta a les al·legacions formulades per la recurrent (manca de congruència) i la manca de veracitat de les afirmacions que efectua la Sala Administrativa, son totes unes eventuais denúncies que es poden incardinar en la inadequada o en la incorrecta motivació d'una resolució judicial, que conforme al cànon de constitucionalitat elaborat per aquest Tribunal Constitucional, s'ha d'analitzar per determinar si la resolució impugnada té o no té el necessari contingut constitucional per fonamentar una infracció de l'article 10 de la Constitució.

En canvi, no s'ha produït cap vulneració del dret a un procés degut en aquesta causa, ja que la recurrent ha impugnat en via administrativa i en via judicial l'actuació de l'Administració i ha interposat una demanda de responsabilitat patrimonial contra aquesta, amb el seguiment adequat dels processos judicials escaients, de manera que no s'aprecia cap infracció del procés degut.

I, en el mateix sentit, s'ha de concloure que l'al·legada vulneració del dret a la defensa, tampoc s'ha materialitzat en denúncies concretes de vulneració dels principis de contradicció i d'igualtat d'armes processals, o de denegació de mitjans probatoris proposats en el procés del qual deriva aquest recurs d'empara.

Aquestes consideracions justifiquen que solament es puguin analitzar les eventuais vulneracions denunciades per la recurrent des de l'òptica del dictat d'una resolució judicial indegudament motivada o indegudament fonamentada en Dret.

3.3. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió fonamentada ha estat explicitat reiteradament per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, recaiguda en la causa *García Ruiz c/ Espanya*, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (vegeu la

sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.4. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb patents errades materials.

Des d'aquesta òptica de l'anàlisi del respecte del cànon de constitucionalitat en seu de motivació, la sentència de la Sala Administrativa, a diferència d'allò que sustenta la recurrent en empara, no incorre en errades patents, ni empra arguments que es puguin titllar de contraris a la lògica, a la raó o absurds i el mateix es pot predicar de la valoració probatòria portada a terme.

3.5. Els dos primers motius del recurs d'empara es fonamenten en què la demanda de responsabilitat patrimonial es basaria en la vulneració de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per l'erradicació de la violència de gènere i que no es fonamenta en les resolucions administratives de l'any 2020, desfavorables per a la recurrent, alhora que no existeix la contradicció que denuncia la Sala Administrativa.

En canvi, de la lectura del fonament de dret tercer s'extreu, amb cita literal de l'al·legació de la recurrent, que aquesta interposava una acció de responsabilitat patrimonial, la qual derivava de la resolució de l'Administració del 13 de maig del 2020. Per tant, no es pot considerar que la conclusió d'entendre consentides les resolucions administratives del 22 de gener i del 13 de maig del 2020 pugui qualificar-se de contrària a la raó o a la lògica i encara molt menys d'inversemblant o d'absurda.

Així mateix, i com a conseqüència de la conclusió anterior, tampoc no és irraonable, il·lògic o absurd (fonament de dret quart) asseverar que és contradictori reclamar unes despeses noves, produïdes amb posterioritat a les resolucions administratives, i fonamentar la demanda de responsabilitat patrimonial en aquestes resolucions.

En definitiva, la Sala Administrativa posa adequadament en relleu que la pretensió de la recurrent és la de plantejar de nou el debat sobre la denegació de les prestacions econòmiques de serveis socials i socio-sanitaris mitjançant una reclamació de responsabilitat patrimonial, quan aquelles resolucions administratives havien estat consentides.

3.6. En el recurs d'empara s'assenyala que la sentència impugnada infringeix l'article 10 de la Constitució perquè no està fonamentada, ni motivada degudament, ja que no s'han valorat les al·legacions de la recurrent i no s'ha justificat el per què no concorre el requisit de l'article 59.3 del Decret legislatiu del 3 de juliol del 2019, de publicació del text refós del Codi de l'Administració. La recurrent insisteix en què no s'han pres en consideració els fonaments de dret relatius al fons adduïts per ella.

Aquest motiu del recurs tampoc té el necessari contingut constitucional. És doctrina reiterada d'aquest Tribunal Constitucional, en seu de motivació, que la congruència de les resolucions judicials no exigeix donar resposta a tots els arguments que empra la part en els seus escrits, sinó resoldre les seves pretensions i que l'estimació o el refús d'aquestes contingui una argumentació i una fonamentació, raonable, lògica i rigorosa, que permeti comprendre al justiciable les raons per les quals les seves peticions han estat desestimades, acollides en part o íntegrament.

En el cas que ens ocupa, en el fonament de dret quart, la sentència impugnada encara que no esmenta l'article 59.3 del Codi de l'Administració, sí que resol respecte de la pretensió de responsabilitat patrimonial de la part recurrent, quan afirma que no es troben complerts cap dels supòsits de responsabilitat patrimonial de l'Administració i que no resulta possible apreciar una falta de servei en el sentit de l'article 59.1 del Codi esmentat, afegint que no ha tingut lloc un funcionament dels serveis administratius en condicions il·legals o tècnicament defectuoses. I, la sentència continua, en el fonament de dret quart *in fine*, amb les explicacions dels arguments pels quals considera que no es pot entendre produït un supòsit de responsabilitat patrimonial de l'Administració.

Al capdavant, tampoc des d'aquesta òptica es pot apreciar, ni de manera indiciària, una infracció del cànon de constitucionalitat relatiu a la motivació.

3.7. Finalment, la recurrent afirma que la Sala Administrativa exposa que l'emissió del dictamen pericial psiquiàtric s'havia d'haver demanat en el marc del procediment on hauria de produir els seus efectes i considera que aquesta afirmació no és certa. Segons el seu parer, les errades del primer informe justificaven que s'hagués de sol·licitar un segon informe i que en les Diligències Prèvies 1000367/2018 havia demanat l'exempció del pagament de l'informe pericial, però aquesta li va ser refusada i per aquest motiu ho va demanar com a petició d'ajuda econòmica a l'Administració. I davant d'aquestes al·legacions, la Sala Administrativa no en fa cap referència, de manera que infringeix el dret a la jurisdicció.

La recurrent pretén qüestionar la certesa de les consideracions jurídiques de la Sala Administrativa i exposa que les seves al·legacions no han estat contestades.

En primer terme, convé indicar que la veracitat o la falsedat només es pot predicar dels enuncis fàctics, però no de les consideracions jurídiques, ja que respecte de les interpretacions o de les apreciacions de les proves es pot mantenir una opinió diversa o una consideració dissímil, però això no significa que la consideració efectuada pel tribunal sigui falsa.

En segon terme, una vegada realitzada l'anterior precisió, la Sala Administrativa sí que respon a les al·legacions de la recurrent. Aquesta en el seu recurs d'apel·lació demana que la factura emesa pel psiquiatra li sigui abonada, ja que en el procediment DP 1000367/2018 se li havia atorgat el benefici de justícia gratuïta. Exposava les raons per les quals es va veure obligada a demanar, pel seu compte, una segona prova pericial i que el Govern tenia l'obligació de reemborsar-li aquest import. Per això, va demanar en la petició de responsabilitat patrimonial que l'Administració sufragués aquesta factura.

Tant la sentència de primera instància, com la de segona instància, exposen -de manera raonada i lògica i en resposta a les seves pretensions- que la recurrent va sol·licitar l'informe pericial pel seu compte fora del marc del procés en què s'havia obtingut la declaració de justícia gratuïta. I, la sentència de la Sala Administrativa li indica que el no abonament d'aquest import no constitueix un supòsit de responsabilitat patrimonial, atès que no concorre cap falta de servei, sinó que la reclamació s'ha de vehicular pel procediment en el qual s'ha obtingut aquella declaració de justícia gratuïta.

3.8. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimació (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el

recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

Les infraccions denunciades en aquest recurs d'empara, tal com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, no posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, sinó que manquen manifestament d'aquest, per la qual cosa el recurs no pot ser admès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2023-17-RE interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra la sentència del 3 de març del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 17 d'abril del 2023.

Jean-Yves Caullet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat